

Irak: a sötétség kora

1. A „sikeresség” pusztító mérlege

Közvetlenül a 2003-as inváziót követően a mainstream média diadalittas hangon számolt be arról, hogy a háborút megnyerték, és Irak megfelelő, demokratikus jövője biztosítva van. A *The Times* újságírója, William Rees-Mogg így lelkendezett: „2003. április 9-e a Szabadság Napja volt Irak számára [...] és ezt a globális felszabadítás motorja hajtotta” – vagyis az Egyesült Államok. „24 év elnyomás, három háború és háromhetes folyamatos bombázás után Bagdad kijutott a sötétségből. A tegnapi a felszabadulás történelmi jelentőségű napja volt.”¹

„Ezzel a háborúval az volt a gond, hogy – úgy vélem – sok amerikai számára nem tűnt hitelesnek a kiindulópontunk, amire alapozva háborúba kezdtünk, vagyis hogy Szaddamnak tömegpusztító-fegyverei lettek volna” – nyilatkozta az újságírónak Robert Gates védelmi miniszter iraki látogatása alkalmával. „Vagyis ha az ember ebből indul ki, és visszatekintve értékeli a háborút, akkor – bár végeredménye az Egyesült Államok számára kedvező volt – azt mindig be fogják árnyékolni kirobbantásának körülményei.”²

Vagyis Robert Gates beismerte, hogy ez a háború a nemzetközi jog értelmében törvénytelen volt, hiszen nélkülözötte a valódi „casus belli”-t. Ugyanakkor, ugyanabban a mondatban azt is kijelenti, hogy a végeredmény az Egyesült Államok számára kedvezőnek bizonyult. Mit is értett pontosan ezen? Hogyan lehet ez a rengeteg gyilkolás és pusztítás kedvező az USA-ra nézve? Mi lesz a felelősséggel? És ha arra gondolunk, hogy Irak mindmáig fizeti a jóvátételt 1990-es kuvaiti háborúja miatt, akkor mi lesz az amerikai jóvátétellel az Irakban okozott árokért?

„Együtt harcoltunk, együtt nevtünk és néha együtt sírtunk. Vállvetve álltunk, és vállvetve ontottuk a vért” – szónokolt Ray Odierno tábornok az iraki katonai vezetők és amerikai katonák százai előtt a hadműveleteket hivatalosan lezáró ünnepségen. „A szabadság, a jog és az igazságosság közös ideáljai lebegtek a szemünk előtt.”³ Igen, együtt nevettek, mint azon a Wikileaks által közzétett hírhedt videón is, amely egy – iraki civilek elleni – helikopteres támadást dokumentál 2007 júliusában: a géppuskatűzben több mint egy tucat iraki vesztette életét, ketten közülük a Reuters tudósítói voltak. És vért, azt aztán valóban ontottak együtt! Iraki anyák, apák, gyermekek és öregek véréért. És mindezt „a szabadság, a jog és az

igazságosság közös ideáljainak” nevében, Mr. Odierno? Nos, a legtöbb iraki ezzel nem ért egyet. Ők úgy látják, hogy országukban beköszöntött a sötétség kora.

A tények

Íme, a tények: Irakban a gyermekhalandóság 1990, az ENSZ-szankciók bevezetése óta 150%-kal nőtt. 2008-ban az iskoláskorú gyermekeknek csupán fele járt valóban iskolába, míg 2005-ben még 80%-uk, és mintegy 1500 gyermekről lehetett tudni, akiket bebörtönöztek. 2007-ben a hivatalos kormányzati statisztikák 5 millió iraki árvát tartottak számon. Több mint 2 millióan kényszerültek az ország elhagyására, 3 millió ember pedig az ország határain belül maradván volt kénytelen elhagyni otthonát. Az irakiak 70%-a nem jutott egészséges ivóvízhez. A munkanélküliség hivatalosan 50, a nem hivatalos adatok szerint 70%-os. Az irakiak 43%-a a legteljesebb nyomorban él. 8 millió iraki szorulna azonnali segílyre. 4 millióan éheznek, és lenne szükségük humanitárius segílyre. Az irakiak 80%-a számára elérhetetlen a hatékony egészségyügyi ellátás.

A vallási kisebbségek a teljes kiirtás szélén állnak.⁴ Az Oxfam segílyszervezet egy friss felmérése szerint a megkérdezett nők 33%-a nem jutott hozzá humanitárius segílységhez; az özvegyek 76%-a nem részesült nyugdíjban; 52%-uk munkanélküli volt és 55%-uk veszítette el a munkahelyét 2003 óta; 55%-uk vált erőszak áldozatává – 25,4%-uk valamilyen utcai erőszakcselekmény elszennvedője volt, 22%-uk családon belüli erőszak, 14%-uk a milíciák által elkövetett, 10%-uk nőrablás áldozata lett, 9%-uk szenvedett el szexuális erőszakot, illetve 8%-uk esetében a nemzetközi erők állományába tartozók voltak az erőszaktevők.⁵ Irakban a parlament működésképtelen, az országot járványok sújtják, igen elterjedtek a mentális betegségek, folyamatosan növekszenek a nyomorbetegségek. A véltlen áldozatok legyilkolása mindennapos eseményné vált.

William Blunt rövid, de sokkoló írásában foglalja össze a háború „kedvező eredményeit”: „Egyetlen amerikainak sem szabad megfedekeznie arról, hogy az iraki nemzet, az iraki társadalom el lett pusztítva, romokban hever, megbukott. Az amerikaiak ilyen vagy olyan indokkal 1991-től kezdődően 12 éven keresztül bombázták az országot; azután lerohanták, megszállták, tobzódtak a gyilkosságokban, kínoztak [...] és e szerencsétlen ország lakói mindent elveszítettek – otthonaikat, iskoláikat, az elektromos hálózatot, az ivóvizet, a környezetüket, a lakóhelyüket, a mecseteiket, a régészeti emlékeiket, a munkahelyüket és az életpályájukat, a szakmájukat, az állami vállalataikat, a testi egészségyüket, a szellemi egészségyüket, az egészségyügyi ellátást, az állami gondoskodást, a nők jogait, a vallási toleranciájukat, a létbiztonságukat, a gyermekeiket és a szüleiket, a múltjukat, a jelenüket és a jövőjüket, az életüket... A levegőt, a talajt, a vizeket, az emberek vérét és génjeit átította az uránium-hulladé-

kok sugárzása... a legiszonyatosabb születési rendellenességek [...] a fel nem robbant fűrtös bombák csendben várják a játszadozó gyerekeket.”⁶

A „siker” e gyászos képéhez Hannah Gurman további sötét színeket ad: „Függetlenül attól, hogy az amerikai kormány milyen mértékben törli el Irak múltját és mennyire szabja meg jövőjét, az egyszerű irakiaknak továbbra is jelenük mocskos és nehéz valóságával kell szembenézniük. Azt mondom Obamának és mindenkinek, aki részt vesz ebben a mókuserékben, hogy vegyék a bátorságot, menjenek el Irakba és nézzenek a gyermekek szemébe. Azoknak a gyerekeknek, akiknek hét évvel az amerikai invázió után még mindig nincs valódi otthonuk, nincs ivóvízük, nem jutnak egészségügyi ellátáshoz, elektromos áramhoz, oktatáshoz. És azután nekik magyarázzák el, hogy az iraki háború sikeres volt.”⁷

Vagy lássuk Dr. Riad el Taher értékelését az „iraki sikertörténetről”: „A mai napig a Bush- és Blair-féle kaland nettó mérlege a következő: az iraki nép jövője gonosztevők és nyereszkeskedők kezébe került. Közülük senkinek sem fűződik a legcsekélyebb érdeke sem az iraki nép szolgálatához. Ezt bizonyítják azok a gyorsan felhalmozott vagyonok, amelyeket az olyan politikai kalandorok, mint Csalabi, Alavi, Maliki, Sziisztáni, Hakin, Bajati, Pacsacsi, Báher Alom vagy Rubáj felhalmoztak. Irak természeti erőforrásait a nemzetközi olajipari cégek öt évtizedre előre lefoglalták. Az iraki értelmiségieket, a tehetséges embereket kivándorlásra kényszerítették. A vallási irányzatok közötti növekvő meghasonlást az alkotmány is erősíti. Az etnikai kisebbségeket – a keresztényeket, a beduinokat – meggyengítették vagy külföldre űzték. Az emberi jogokat, különösen pedig a nők jogait csorbítják, és az anyaeállítás, az alkalmazás, illetve az egészségügyi ellátás terén korábban elért vívmányokat visszájukra fordítják. Elhanyagolják az oktatást, az egészségügyet, a környezetet, az ivóvízkészletet, de ugyanez áll a mezőgazdaságra, az iparra és a kultúrára is. Bushnak és Blairnek köszönhetően Irakban egy egész sor demokratikus választást tartottak, ahol részrehajlással és fenyegetésekkel szereztek a szavazatokat. Ma az irakiak olyan mobiltelefon-rendszerekhez és tévécsatornákhöz férhetnek csak hozzá, amelyet az iraki Zöld Zóna gengszterei és az őket szponzoráló amerikai, brit és kuvaiti befektetők birtokolnak.”

Irak elpusztítása miatt két millióan menekültek el az országból, ám Európában sem fogadták őket tárt karokkal. „Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) pénteken, 61 ember Bagdadba való visszatoloncolását követően, aggodalmát és rosszallását fejezte ki amiatt, hogy a nyugat-európai országok továbbra is erőszakkal visszaküldik hazájukba az iraki állampolgárokat.”⁸

E siker alapvető ellentmondása, hogy Paul Bremer 100 pontja Irakot olyan óriási szabadkereskedelmi Paradicsommá változtatta, amely az irakiak számára pokoli rémálmot jelent. A tőke számára gyarmatosították az országot – ez pedig a legnagyobb fokú fosztogatást jelenti, egy gyilkos kapitalista laboratóriumot, tömegpusztító fegyvereket. Az irakiak nem

vehetnek részt a tervezésben, és alvállalkozókként sem részesülhetnek a haszonból. Az új gazdasági törvények alacsony adókat vezettek be, az ország vagyonát 100%-ig a külföldi befektetők kezére játszották, így biztosítva azok jogát a teljes profit kisajátítására, feloldottak minden importkorlátozást, és olyan 30-40 évre szóló szerződésekkel és tartós-bérletekkel fosztották meg az irakiakat saját erőforrásaiktól, amelyek garantálják, hogy egyetlen későbbi kormány sem változtathatja meg azokat – írja Stephen Lendman.⁹

A *Transparency International* egyik jelentése rámutat, hogy az iraki korrupció „a történelem legnagyobb korrupciós botrányává” nőhet.¹⁰ És ahogyan az USA kivonul Irakból, elvetett és félbehagyott projektek százait hagyja maga mögött. Az amerikai adófizetők több mint 5 milliárd dollárja ment pocsékba – több mint 10%-a annak a mintegy 50 milliárd dollárnak, amelyet az USA – egy amerikai megfigyelő cég vizsgálatai szerint – az ország rekonstrukciójára költött.

Ez azonban valószínűleg túlon túl óvatos becslés, ha figyelembe vesszük azt a háromszáznál is több jelentést, amelyet az iraki újjáépítést ellenőrző tábornok megbízottjai készítettek.¹¹ A 2003-as invázió óta elköltött 53 milliárd dollárnyi „segély” ellenére az irakiak 70%-a még ma sem jut egészséges ivóvízhez vagy elektromossághoz. Ezek az összegek a külföldi katonai szállítók és a korrupt hivatalnokok zsebeit tömték degeszre.¹²

Az iraki újjáépítés ellenőrzésével megbízott tábornok jelentése szerint az amerikai védelmi minisztérium mintegy 8,7 milliárd dollárral nem tud kielégítően elszámolni. 9 milliárd dollár 96%-áról nincsenek számlák. Érdeemes megjegyezni, hogy ennek nagy része nem „segély” volt, hanem az iraki kőolaj és földgáz eladásából származó bevétel, illetve a Szaddam Husszein idején befagyasztott vagyonok kiárusításából származott.¹³

Az Al-Irakija televízió egy iraki biztonsági szóvivőre hivatkozva beszámolt róla, hogy az iraki hatóságok egy Bagdadot körülvevő biztonsági fal építésébe kezdtek. A nyolc ellenőrzőponttal tagolt betonfal építését 2010 közepére akarják befejezni.¹⁴ Vagyis nem csupán Bagdad lakóit kényszerítik a csak kapukkal összekötött lakóhelyekre (a különböző kerületek között felépített betonfalakkal), hanem az egész várost, mint egy középkori erődöt, kapukkal és falakkal szigetelik el a külvilágtól.

Múlt év májusában a Mercer tanácsadó szervezet életszínvonal-felmérést készített a világ városainak „élhetőségéről”.¹⁵ Bagdad az utolsó helyet kapta – az egész földgolyó legkevésbé élhető városának bizonyult.

Ez annak tulajdonítható, hogy az amerikai hadsereg porig rombolta az iraki szennyvíztisztító-telepeket, a gyárakat, iskolákat, kórházakat, múzeumokat és erőműveket.¹⁶ Az ENSZ kétélékébe tartozó UN-HABITAT nemrégben adta ki 218 oldalas jelentését a világ városainak állapotáról 2010-2011-ben.¹⁷ Adil E. Shamoó ezt a következőképpen kommentálta: „Ezekben a statisztikákban mintegy készakarva rejtenek el egy, az iraki városi népességre vonatkozó sokkoló tény. Az elmúlt évtizedekben, a 2003-as amerikai inváziót megelőzően, az iraki városi lakosság mintegy

20%-a élt a nyomornegyedekben. Mára ez 53%-ra nőtt: a 19 milliós városi lakosságból 11 millióan élnek ilyen körülmények között. Az elmúlt évtizedben a legtöbb országban sikeresen csökkentették a nyomornegyedekben élők arányát. Irak azonban veszélyes ütemben indult el az ellenkező irányba.”¹⁸

A 2007-ben elindított globális békeindex (Global Peace Index) a „békesség” szempontjából rangsorolja évenként a világ országait, figyelembe véve a békére, illetve erőszakra ösztönző leglényegesebb faktorokat. A 2009-es jelentésben felsorolt 144 ország között Irak az utolsó, Afganisztán az utolsó előtti helyre került. 2010 áprilisában adta ki az *Amnesty International* az iraki emberi jogok helyzetét taglaló jelentését. Ennek megállapításai szerint „az országban az emberi jogok helyzete továbbra is siralmas. Az elhúzódó konfliktus minden szereplője jelentős visszaélésekben vétkes, és a civil lakosság továbbra is az állandó erőszak légkörében él. A létbiztonság – a 2009-ben érzékelhető némi fejlődés dacára – továbbra is kétségbeejtő. A civilek elleni támadások, a letartóztatások, emberrablások és fegyveres összecsapások” állandóan napirenden vannak.

Irakban továbbra sincs működő kormány. „Néhány cinikus elemző azt sugallja, hogy a jelenlegi helyzet pontosan megfelel annak, amit az Egyesült Államok (és Izrael) akart, és amit Washington az alkotmány felvázolásakor szem előtt tartott. Irak jelenlegi megosztottsága továbbra is legyengíti, az USA könnyörületességére bizza az országot, és így az amerikaiak az erőegyensúly fenntartójának szerepében tetszelegve a végtelenségig elnyújthatják jelenlétüket” – írja Szajád Dzsavad, a bagdadi egyetem politológia professzora.¹⁹

De ki fenyegeti Irak biztonságát? Ki a felelős a véres merényletekért, a gépkocsikban elhelyezett bombákért? Számos történet kering a biztonsági erők szerepéről. Augusztus 28-án az amerikaiak letartóztatták Ahmam Csalabi egyik helyettesét, azt az Ali Fejszál al-Lámit, aki korábban a Bush-kormányzat iraki politikai favoritjának számított. Irakiak és amerikaiak halálát okozó bombamerényletekben való részvétel volt ellene a vád. Al-Lámi síita hivatalnok, a Szadrista Párt, valamint a Csalabi által vezetett igazságügyi és elszámoltatási bizottság tagja.²⁰ Ez az információ is arra utal, hogy az amerikai csapatokkal az országba bevonuló bűnözők, akiknek állig felfegyverzett milicistáit az USA pénzelte és képezte ki, legalábbis részben felelősek az országot sújtó merényletsorozatért.

A fenti tényeket ismerve döbbenetes hallani, amikor amerikai tisztviselők „az Egyesült Államok számára kedvező eredményekről” beszélnek. Obama bejelentette az „iraki fegyveres küldetés” – úgymond – befejezését.²¹ Nem volt hajlandó visszatekinteni az eltelt hét katasztrofális évre; az elnök a jövőre függeszti szemét és elhárít magától minden felelősséget. Obama beszédéről talán Chris Floyd adta a legütősebb beszámolót: „Miután augusztus 31-én hitszegő módon bejelentette »az iraki fegyveres küldetés befejezését« [...] Obama kinyilatkoztatta az este

legarcátlanabb, legkínosabb hazugságát: »Az Egyesült Államok és Irak történetének eme emlékezetes fejezetét írva felelősségteljesen jártunk el.« »...*felelősségteljesen!!!*« Nem, Elnök Úr, a *legkevésbé* sem! Addig nem, amíg nem állnak bíróság elé az amerikai háborús bűnösök. Nem, amíg az Egyesült Államok nem fizet sok százmilliárd dolláros kártérítést az iraki népnek országuk tönkretételéért és az emberek ellen elkövetett tömeggyilkosságokért. Addig nem, amíg az Egyesült Államok nem nyitja meg határait, hogy befogadjon mindenkit, aki az általunk okozott rettenetes szenvedések elől menekül, vagy azok elől a mészárosok és szekták elől, akiket rászabadítottunk az országra, és hatalomra segítettünk. Addig nem, Elnök Úr, amíg Ön hamut hintve a fejére térdre nem rogy országvilág előtt, hogy meghirdesse a Nemzeti Szégyen Napját, mikor minden évben jajveszékelve, jóvátételi adományokkal és heves fogadkozásokkal emlékezünk meg azokról az emberiségellenes bűnökről, amelyeket Irakban elkövettünk.²²

Ám az USA-nak esze ágában sincs finanszírozni a pusztításokat követő helyreállítást. Éppen ellenkezőleg: Christopher Crowley, a USAID iraki igazgatója kijelentette: az amerikai együttműködési programok keretében arra törekszenek, hogy az irakiak minél többet vállaljanak át az áldozatok segélyezéséből. Az USA „azt bátorítja, hogy az iraki kormány nagyobb részt vállaljon ezekből a programokból, így ezek idővel egyre fenntarthatóbbakká válnak” – mondta Crowley, aki azt is kifejtette, hogy Amerikában sokan úgy látják, a világ harmadik legnagyobb bizonyított nyersolajkészletével rendelkező Iraknak megvannak a lehetőségei arra, hogy saját maga finanszírozza a háborút követő újjáépítést. Arra a kérdésre, hogy miért az iraki kormánynak kellene kompenzációt fizetni az amerikai hadműveletek miatt meghalt emberekért, a válasz az volt, hogy az áldozatok „iraki állampolgárok voltak”.²³ Bármily hihetetlen, de az USA azt akarja, hogy az iraki kormány fizessen jóvátételt mindazokért a pusztításokért és gyilkosságokért, amelyeket az amerikai hadigépezet az országban elkövetett. És az érvek: (a) Irak rengeteg olajt tud eladni, hogy így újraépíthesse az országot, és (b) az áldozatok irakiak, tehát a jóvátételt fizessék... nos, azt fizessék csak az irakiak. Kifacsart logika. Egy iraki kommentárja: „Valaki betör a házamba, feldúlja azt, megöli a családomat – és azután azt követeli, hogy még én fizessek mindezért? Barbárok ezek, akik most bújtak elő a barlangjukból?”

És mindez a pusztítás persze rengeteg pénzbe került az amerikai adófizetőknek. „Most, hogy az Egyesült Államok befejezi az iraki harcokat, úgy látszik, hogy az általunk feltételezett 3 milliárd dolláros költség (amely egyaránt magába foglalja a kormányzat költségeit és a háború szélesebb körű hatását az amerikai gazdaságra) túl szerény becslésnek bizonyult. Így például a megrokkant veteránok sérüléseinek diagnosztizálása, a kezelésük és kártérítésük a vártnál nagyobb költségekkel járt” – írta Joseph Stiglitz a *Washington Post*-ban.²⁴ Ennél is tovább megy az indiai Stratégiai Előrejelző Intézet *The Cost of Conflict in the Middle East* (A

közel-keleti konfliktus költségei) című kötete, amely arra az eredményre jut, hogy az elmúlt két évtized konfliktusai a térség országai és népei számára 12 milliárd USA-dollárba kerültek. Az indiai jelentés „óriási katonai kiadásokról” ír az elmúlt húsz évben, és ez a régió „az a terület, ahol a világon a legtöbb fegyver található”.²⁵ Képzelnék csak el, mi lett volna, ha ezt az irtatlan összeget a vidéki és a városi infrastruktúrára, gátakra és víztározókra, a szikesedés megállítására és talajjavításra, erdősítésre és haltelepítésekre, iparra és mezőgazdaságra, gyógyszerre és egészségügyre, lakhatásra és információs technológiára, munkahelyteremtésre, a városok és a falvak integrációjára, és a háborús pusztítások ellensúlyozására költötték volna a fegyverek helyett, amelyek csak rombolásra jók.

Az iraki közszolgáltatások elviselhetetlen könnyűsége

Amint arról már korábban szó esett, az irakiak többsége számára nem elérhetőek az olyan alapvető szükségletek, mint az egészséges ivóvíz, a megbízható elektromosság, a szemétszállítás, a jól működő csatornázás, a munkalehetőségek, az egészségügyi ellátás stb. Irak a sötétség korába süllyedt, és nem csupán szimbolikusan, hanem a szó szoros értelmében is, hiszen a fény maga is ritka árucikké vált. Állandóak a panaszok arról, hogy a közműszerű áramellátás csak napi néhány órára korlátozódik. Augusztus 22-én az iraki rendőrség vízágyúkkal és gumibotokkal oszlatta fel a déli Nasszíriában azokat, akik az egyre gyakoribb áramszünetek és az elégtelen szolgáltatások ellen tüntettek. Hasonló tüntetés volt júniusban is, amikor a rendőrökkel összecsapva mintegy ezer tüntető rohamozta meg a nasszíriai tartományi tanács épületét, illetve Baszrában, ahol a zavargások két halálos áldozatot is követeltek.²⁶

Az áramszünetek elleni, számos városra kiterjedő heves tiltakozások miatt az iraki villamosenergia-ügyi miniszter, Karim Vahid kénytelen volt lemondani.²⁷

Utóda Husszein al-Sahrisztáni lett, az addigi olajügyi miniszter, aki 2003-ban az amerikai és brit tankokkal érkezett az országba. Egy rendeletben az új miniszter betiltott „minden szakszervezeti tevékenységet” és felfüggesztett „bármiféle együttműködést vagy hivatalos egyezkedést az elektromos szektor szakszervezeteivel”. A vezetőket mindenütt arra utasította, hogy működjenek együtt a rendőrséggel a szakszervezeti irodák bezárásában, a dokumentumok, bútorok, számítógépek – és általában véve minden ingóság – elkobzásában.

Akam Nadir, az Iraki Munkástanácsok és Szakszervezetek Föderációjának nemzetközi képviselője arra bízta az embereket, hogy írjanak tiltakozó leveleket Sahrisztáninak: „Ez a rendelet azoknak a nemzetközi munkaügyi sztenderdeknek a nyílt megsértése, amelyet a kormánynak kötelessége lenne betartani; ezért felhívunk mindenkit, hogy fordítsák

meg a dolgok menetét, és vessenek véget az iraki szakszervezetek elleni támadásoknak.”²⁸

Az 1991-es Sivatagi Vihar hadművelet során az erőművek és az elektromos hálózat 91%-a elpusztult: 95 erőmű, valamint az összes 400 ezer voltos és 135 ezer voltos távvezeték. Az olajellátás teljesen leállt: az északi Kirkuk és a déli Rumaila olajmezői, a finomítók, a szivattyúállomások, az exportot biztosító olajterminálok az Um Kasszar-i és a faoi kikötőkben – mindez romokban hevert. Akkor az irakiak az országra kényszerített súlyos szankciók dacára is hat hónap alatt képesek voltak helyreállítani az elektromos ellátást – ez a siker óriási erőfeszítések eredménye volt. Ma, hét évvel a „felszabadulást” követően az alapvető közszolgáltatások még mindig nem működnek rendesen.

Egy blogger így írt erről: „A korábbi miniszter idején két órán keresztül volt áram, négy órán át nem. Vagyis naponta nyolc órán át volt áram. Néha kicsit rövidebb ideig. Ma, Sahrisztáni alatt ez négy óránál is kevesebbre csökkent, miközben a dühöngő iraki nyárban több mint három hónapon át 50 fok fölötti a hőség. Az új miniszter tudta, hogy mi a baj gyökere, és roppant egyszerű megoldást eszelt ki az áramprobléma megoldására. Úgy véli, hogy mi (az iraki emberek) pazaroljuk az áramot, ezért minden házban össze kell gyűlnie minden egyes családtagnak, hogy közösen, egy szobában aludjanak. Nem értem, hogy mondhatott ilyet, egyáltalán hogy jutott az eszébe ilyen szégyenletes ötlet?”²⁹

Sahrisztáninak magának viszont nemigen kell aggódnia a nyári hőség miatt. Vessünk csak egy futó pillantást az iraki főméltóságok fizetésére: az ország elnökéé évi mintegy 700 ezer dollár; az alelnökéé évi 600 ezer dollár. Az iraki hírügynökségek állításai szerint Adel Abdul Mahdi alelnök havonta mindösszesen egymillió dollárt tesz zsebre. Maliki fizetése megegyezik az iraki elnökével. Az igazságügyi tanács elnöke havi 100 ezer dollárt kap (hogy honnan, nem világos). A nyugdíjak: az utolsó fizetés 80%-a – élethosszigan.³⁰

Szabadság? Jogok? Igazság?

2. A vég nélküli megszállás és alattomos hatásai

Kivonulás?

Bár Barack Obama elnök már bejelentette az iraki hadműveletek befejezését, de az amerikai csapatok még mindig az országban harcolnak. Volt, hogy az amerikai csapatok körülrártak és biztosítottak egy északi várost, míg iraki fegyverbarátaik átkutatták a házakat, és tucattjával tartóztatták le a lázadással gyanúsított embereket.³¹

„A kínai Nagy Fal mellett a bagdadi amerikai nagykövetség még az az építmény, amelyet szabad szemmel lehet látni a világűrben. Úgy értem, hogy óriási nagy” – mondta Hill nagykövet.³² Valóban. A maga 104 hektáros területével ez a legnagyobb amerikai nagykövetség a világon. A

hat lakóépület mellé luxuskivitelű úszómedence, saját vízmű és szennyvíztisztító telep is járul. A külügyminisztérium egy egész minihadsereget igényelt az amerikai erőd védelmére – többek között 24 Black Hawk helikoptert és 50 bombabiztos gépjárművet.³³

A 2010. szeptemberi kivonulást követően 94 katonai bázison még mindig 50 ezer amerikai katona marad hátra, hogy „tanácsadóként” és kiképzőként segítse az iraki hadsereget, „biztonsági feladatokat” lásson el, vagy éppen „terroristaellenes” bevetéseket teljesítsen. Közülük mintegy 5800-an a légierő kötelékébe tartoznak, amint arról Joseph Reynes vezérőrnagy, az Irakban állomásozó amerikai katonai kontingens légierő-jének koordinációjáért felelős parancsnoka beszámolt.³⁴

Időközben az amerikai kormány nem csupán átszabta a megszállást, hanem privatizálta is. Mintegy 100 ezer szerződéses vállalkozó dolgozik a megszálló erőknél, köztük 11 ezer felfegyverzett zsoldos, akik többnyire a fejlődő országokból érkeznek, és – lévén sem irakiak, sem pedig amerikaiak – valamely „harmadik nemzethez” tartoznak. 2010 augusztusában például egy perui és egy ugandai szerződéses biztonsági ember vesztette életét egy, a Zöld Zóna ellen indított rakétatámadás során.³⁵

Lehet, hogy a Pentagon alaposan csökkenteni fogja az Irakban harcoló egységek létszámát, ám a hadsereg további erőfeszítéseket tervez az ország – és az USA – médiájának befolyásolására. „Az új iraki kormányzat és az iraki küldetésben résztvevő amerikai csapatok sikerének kulcseleme, hogy mindkettő hatékony kommunikációt folytasson stratégiai célközönségével (vagyis az iraki, a pán-arab, a nemzetközi, az USA-beli közönséggel, valamint az Irakban szolgáló amerikai fegyveres erők személyzetével), így törekedve üzeneteinek és elképzeléseinek széleskörű elfogadtatására” – szögezte le a szerződéstervezet, amelyet egy 12 civil vállalkozóból álló csoport nyújtott be a „stratégiai kommunikációs szolgáltatások” igazgatására.³⁶

Egyszerűen fogalmazva arról van szó, hogy a háború és a megszállás mindaddig folytatódni fog, amíg az iraki nép és a világ közvéleménye rá nem kényszeríti az USA-t a teljes kivonulásra. Az amerikai népnek pedig külön is nagy a felelőssége, hogy eltökélt politikai mozgalmat alakítson ki azzal az elhúzódozó megszállással és háborúval szemben, amelyet az amerikai kormányzat Irakra kényszerített. Csak magunkat csapjuk be, ha úgy gondoljuk, hogy Obama, vagy bármiféle amerikai kormányzat saját jószántából hajlandó lenne kivonulni Irakból – vélekedett Kenneth J. Theisen, a World Can't Wait (A világ nem várhat) nevű háborúellenes csoport alapítója.³⁷ Mostanában egy nemzeti-népi ellenállás is kibontakozik a megszállókkal szemben: nagymértékben nőtt a megerősített Zöld Zóna és a bagdadi repülőtér elleni rakéta- és aknavető-támadások száma, amint arról Ralph O. Baker tábornok, a közép-iraki amerikai csapatok parancsnokhelyettese beszámolt. Baker tábornok mintegy 60 támadást említ 2010 nyarának végén, míg a megelőző hónapokban csupán „két-három” hasonló akcióra került sor.³⁸

A legtöbb mainstream lap újságírói 100 ezer körül állapítják meg azon civil áldozatok számát, akik az uralmon lévő washingtoni elit szerint „kedvező kimenetelű” iraki pusztítások során veszítették életüket. Íme, egy újabb hazugság, egy súlyos alábecslés, egy ökölcsapás a szenvedő iraki nép arcába. Ez az adat az Iraq Bodycount nevű szervezettől ered, amely értékelendő munkát végez azon halálozási adatok összeszámlálásában, amelyek a mainstream sajtóban napvilágot látnak.³⁹ Mindazonáltal statisztikáik nem szolgálhatnak tudományos normaként az iraki áldozatok valós számának megállapításához.

Nézzünk néhány példát! Irak 34 ezer bejegyzett orvosából húszezren hagyták el az országot az amerikai inváziót követően.⁴⁰ 2009 áprilisáig mindössze kétezeren tértek haza, és ugyanennyit öltek meg a háború alatt.⁴¹ Az Iraq Bodycount adatbázisában azonban csupán hetven orvos szerepel, ami azt mutatja, hogy az áldozatul esett orvosoknak csupán mintegy 3,5%-át regisztrálták.⁴²

Az Iraq Bodycount listáin 108 egyetemi tanár szerepel. A *The BRussels Tribunal* több forrásból származó részleges listáján is 448 meggyilkolt egyetemi oktató neve található.⁴³ Vagyis az Iraq Bodycount csupán az ez utóbbi – önmagában is igencsak hiányos – listán szereplő áldozatok 24%-áról bír tudomással.

E háború talán legalaposabban dokumentált áldozatai a médiamunkások. A *The BRussels Tribunal* 354 meggyilkolt médiamunkásról tud.⁴⁴ Az Al-Irakija televízió vezérigazgatója, Habib al-Szadr 2007 szeptemberében azt nyilatkozta az AFP riporterének, hogy – amióta ő 2005-ben átvette a csatorna vezetését – legalább 75 munkatársát gyilkolták meg, és 68-an megsebesültek.⁴⁵ Akkor a *The BRussels Tribunal* listáján ennek a számnak csupán kevesebb, mint egyharmada szerepelt, ám az Iraq Bodycount még mindig csupán 241 áldozatról tudósít.

Les Roberts, aki két tanulmányt is közölt a *Lancet*-ben az iraki halálozásokról, 2007. szeptember 20-án így védekezett azokkal szemben, akik „súlyos tévedésekkel” vádolták: „Egy nemrég tartott Harvard-konferencián 13 háború sújtotta országot vizsgálva arra az eredményre jutottunk, hogy a halálos áldozatok több mint 80%-át sem a kormányzatok, sem pedig a sajtó nem regisztrálja. A *Middle East Online* nemrégiben arról tudósított, hogy az iraki Nadzsaf város tisztviselői szerint a városban 40 ezer azonosítatlan holttestet földeltek el a konfliktus kezdete óta. H. E. Samir Szumajdaje, Irak amerikai nagykövete a Rotary klub tagjainak tartott beszédében, amelyet a C-SPAN televízió közvetített, azt állította, hogy az országban 500 ezren özvegyültek el. A Baker–Hamilton bizottság is arra a következtetésre jutott, hogy a Pentagon tízszeresen alábecsülte az erőszakos incidensek számát. Végül a felmérések készítésével foglalkozó elismert brit Opinion Research Business nevű cég adatai szerint az iraki háztartások 22%-a veszítette el egy tagját erősza-

kos cselekmények miatt a megszállás alatt, ez 1,2 millió áldozatot jelent. Ez durván megegyezik azzal a kevésbé alapos BBC-felméréssel, amely 2009 februárjában arról számolt be, hogy az iraki háztartások 17%-ában történt ilyen haláleset. Vagyis immár két felmérés és három tudományos vizsgálat állítja, hogy a hivatalos adatok és a média becslései nem veszik figyelembe az iraki halálos áldozatok 70–95%-át. A bizonyítékok azt mutatják, hogy idővel a média mind súlyosabban alábecsüli a tényleges számokat.⁴⁶

A brit védelmi minisztérium tudományos főtanácsadója, Sir Roy Anderson egy feljegyzésében leszögezte: „A (*Lancet*-) tanulmány szilárd alapokon nyugszik, és közel áll ahhoz, amit a »legmegfelelőbb módszernek« tekinthetünk ezen a szakterületen, főleg ha figyelembe vesszük, hogy jelenleg Irakban az adatok összegyűjtése és verifikálása milyen akadályokba ütközik.” A brit külügyminisztérium egy hivatalnok a következőképpen vélekedett, amikor a *Lancet*-jelentésről kérdezték: „Akárhogyan is, az itt használt felmérési módszereket nem titulálhatjuk sületlenségnek, ez egy kipróbált módszer az áldozatok számának felmérésére a háborús övezetekben.”⁴⁷

Az áldozatok számáról folytatott viták még messze nem zárultak le, de azt biztosan állíthatjuk, hogy egymilliónál jóval többen vesztették életüket a háborúban, a túlnyomó többségük különféle erőszakcselekményekben. Az áldozatok számának megállapításáról szóló heves sajtóviták, cikkek és blogbejegyzések archívuma megtalálható a *The BRussels Tribunal* honapján: <http://www.BRusselstribunal.org/Lancet111006.htm>

Az iraki professzorok fekete nyara

A *The BRussels Tribunal* 2005-ben kampányt indított, hogy tudatosítsa a világban az iraki egyetemi oktatók és tudósok rettenetes helyzetét. Az iraki tudósok meggyilkolásáról szóló rövid összefoglalókat különféle iraki források alapján rendszeresen frissítik. Íme néhány eset 2010 nyaráról:

Ehab al-Ani, az Al Kvaim-i kórház igazgatója. Június 5-én egy út menti bomba ölte meg. Az első vizsgálatok szerint nem véletlenül.

Ahmed Dzsumaja, a ramadi Iszlám Egyetem rektorhelyettese. Június 29-én Hitben ölte meg egy út menti bomba. Ugyanezen a napon fegyveresek lemészárolták *Ali Szajekh Szidáne* professzort, a bagdadi Harithija-kórház rákspecialistáját.

Adnan al-Makki professzor oszlo hulláját július 14-én találták meg az iraki rendőrök. Saját lakásában késelték meg. Ugyanezen a napon mészároltak le fegyveresek egy ismeretlen egyetemi professzort Bagdad nyugati részén.

Augusztus 11-én hajnalban fegyveresek törtek be egy bagdadi szülészeti klinika igazgatójának, *Dr. Intiszár Hasszan al-Tvaigrinak* a házába, férjét megkötözték, a doktornőt lelőtték, és 20 ezer dollárral távoztak.

Mohamed Ali el-Dint, akinek a gyógyszerészet volt a szakterülete, augusztus 14-én délután ölték meg Al Numanidzsában. Fegyveresek támadtak rá, tüzet nyitottak a professzorra, aki azonnal életét veszítette. El-Din csupán néhány hónappal korábban tért haza Amerikából, ahol a George Washington Egyetemen kutatott.

Dr. Kamal Kasszem al-Hiti szociológust augusztus 14-én délután négy órakor rabolták el Bagdadban. Pár héttel korábban egy fenyegető levelet kapott, amelyben távozásra szólították fel. Megkínzott hulláját augusztus 22-én találták meg a Tigris folyó vizében, szemben a Zöld Zónával, a Karad-negyedben (amely az Iszlám Legfelsőbb Tanács – Badr-szervezet ellenőrzése alatt áll). Arcát részben összeégették, testét megkínnozták és felakasztották. Hiti keményen bírálta a megszállást. A megszállás és a milíciák elleni cikkeket közlő *Al-Musztakila* című lap szerkesztője volt, amelynek irodáit feldúlták, majd nem sokkal később a lapot is betiltották.⁴⁸

Augusztus 28-án a *The BRussels Tribunal* a következő e-mailt kapta: „Szeretném, ha felvennék a listára közeli barátom, *Dr. Szamer Szalem Abbasz* nevét, akit saját ultrahang-klinikáján gyilkolt meg hangtompítós pisztollyal hidegvérű gyilkosa, majd ezt követően közölte a páciensekkel: »Nincs értelme tovább várakozniuk, az orvosuk halott!« Dr. Szamert 5-6 lövés érte, az egyik a szájába... Tolla a kezében halt meg. Radiológusként dolgozott, és egy speciális bagdadi sebészet radiológiai osztályát vezette.

Egykori osztályának előadótermét róla neveztük el.

Vele együtt arról álmodoztunk, hogy a háború után meghonosítjuk Irakban a radiológiát.

Remélem, ennyi információ elegendő hozzá, hogy neve a listára kerüljön.”

Semmi jele annak, hogy az Irak legjobb, legvilágosabb elméit célzó gyilkos támadásoknak vége lenne. 2006 decemberére állítólag az iraki középosztály mintegy 40%-a elmenekült az országból. Azóta a helyzet, bár egy alacsonyabb frekvencián, csak rosszabbodott. Továbbra is szükség lenne e folyamatok visszafordítására. Ám a legtöbb megfigyelő semmiféle konkrét kormányzati intézkedést nem lát, amely arra irányulna, hogy megteremtsek a középosztály hazatéréséhez szükséges feltételeket. Márpedig középosztály nélkül Irak számára nincs élhető jövő.

Jegyzetek

- 1 Roy Greenslade 2004: Press Gang: How Newspapers Make Profits From Propaganda. Lásd: <http://www.buzzle.com/editorials/4-10-2004-52754.asp>
- 2 <http://www.mcclatchydc.com/2010/09/01/99997/gates-iraq-outcome-will-always.html#ixzz0yQLOLNxb>
- 3 <http://www.mcclatchydc.com/2010/09/01/100006/as-us-combat-role-ends-in-iraq.html#ixzz0yQOJPQgw>
- 4 <http://www.minorityrights.org/682/press-releases/iraqs-ignored-minorities-face->

- extinction-new-mrg-report.html
- 5 <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?f=%2Fc%2Fa%2F2010%2F06%2F27%2FIN5D1E116Q.DTL#ixzz0yUDbF2Va>
 - 6 <http://killinghope.org/bblum6/aer85.html>
 - 7 http://www.salon.com/news/iraq_war/index.html?story=%2Fnews%2Ffeature%2F2010%2F08%2F15%2Firaq_withdrawal_success
 - 8 <http://www.unhcr.org/4c80ebd39.html>
 - 9 <http://sjlendman.blogspot.com/2010/04/iraq-today-afflicted-by-violence.html>
 - 10 <http://www.americanchronicle.com/articles/view/58532>
 - 11 http://news.yahoo.com/s/ap/20100829/ap_on_bi_ge/ml_iraq_us_reconstruction_legacy
 - 12 <http://www.sfgate.com/cgi-bin/article.cgi?f=%2Fc%2Fa%2F2010%2F06%2F27%2FIN5D1E116Q.DTL#ixzz0yUFpWWKl>
 - 13 <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-10774002>
 - 14 http://www.twocircles.net/2010may03/iraq_starts_construction_security_wall_around_baghdad.html
 - 15 <http://www.mercer.com/qualityoflivingpr>
 - 16 <http://www.michaelmoore.com/words/mike-friends-blog/truth-about-end-combat-operations>
 - 17 <http://www.unhabitat.org/pmss/listItemDetails.aspx?publicationID=2917>
 - 18 http://www.fpiif.org/articles/what_you_will_not_hear_about_iraq
 - 19 <http://www.bitterlemons-international.org/inside.php?id=1292>
 - 20 <http://www.mcclatchydc.com/2008/08/28/51031/chalabi-aide-arrested-on-suspicion.html>
 - 21 http://www.nytimes.com/2010/09/01/world/01military.html?_r=1
 - 22 <http://chris-floyd.com/articles/1-latest-news/2016-speech-defect-emissions-of-evil-from-the-oval-office.html>
 - 23 <http://abcnews.go.com/International/wireStory?id=11381847>
 - 24 <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/09/03/AR2010090302200.html>
 - 25 <http://rickrozoff.wordpress.com/2010/09/03/middle-east-loses-trillions-as-u-s-strikes-record-arms-deals/>
 - 26 <http://alertnet.org/thenews/newsdesk/LDE67L04Z.htm>
 - 27 <http://www.bbc.co.uk/news/10371581>
 - 28 <http://www.ahewar.org/eng/show.art.asp?aid=1058>
 - 29 <http://blogs.mcclatchydc.com/iraq/2010/08/bring-us-back-the-old-fever-.html>
 - 30 <http://blogs.mcclatchydc.com/iraq/2010/06/iraqs-top-ten-salaries-and-the-best-pension-in-the-world-i-guess.html>
 - 31 http://www.salon.com/news/feature/2010/09/01/ml_iraq_45/index.html
 - 32 <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=129119290>
 - 33 http://www.salon.com/news/iraq_war/index.html?story=%2Fnews%2Ffeature%2F2010%2F08%2F15%2Firaq_withdrawal_success
 - 34 <http://www.airforcetimes.com/news/2010/08/MONDAYair-force-iraq-5800-airmen-remain-082310w/>
 - 35 <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/cifamerica/2010/aug/04/us-iraq-rebranding-occupation>
 - 36 <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/05/24/AR2010052403839.html>
 - 37 <http://www.worldcantwait.net/index.php/home-mainmenu-289/6594-a-combat-brigade-leaves-us-war-of-terror-against-iraq-continues>

- ³⁸ http://www.nytimes.com/2010/09/02/world/middleeast/02iraq.html?_r=2
³⁹ <http://www.iraqbodycount.org>
⁴⁰ <http://www.brookings.edu/saban/iraq-index.aspx>
⁴¹ http://www.salon.com/news/iraq_war/index.html?story=%2Fnews%2Ffeature%2F2010%2F08%2F15%2Firaq_withdrawal_success
⁴² <http://www.iraqbodycount.org/database/individuals/>
⁴³ <http://www.BRusselstribunal.org/academicsList.htm>
⁴⁴ <http://www.BRusselstribunal.org/JournalistKilled.htm>
⁴⁵ <http://www.BRusselstribunal.org/Journalists.htm>
⁴⁶ <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=viewArticle&code=ROB20070922&articleId=6848>
⁴⁷ http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/6495753.stm
⁴⁸ <http://www.BRusselstribunal.org/academicsList.htm>

(Fordította: Konok Péter)

(Eredeti megjelenés: *The BRussels Tribunal, Newsletter 6*, 2010. szeptember

<http://www.brusselstribunal.org/Newsletters/Newsletter6EN.htm>)

Abu Gharib